MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ MUISTIO **HE 261/2018 vp**
Luonnonvaraosasto 22.1.2019
Metsäneuvos Marja Kokkonen

Viite: maa- ja metsätalousvaliokunnan kokous 31.1.2019

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 261/2018 vp)

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013; jäljempänä metsätuholaki) tavoitteena on turvata metsien hyvä terveydentila. Lailla pyritään erityisesti pitämään metsien pahimpien tuhohyönteisten kannat riittävän alhaisella tasolla.

Lain mukaan laajoja metsätuhoja voidaan torjua valtion varoin. Näin ne tulevat torjutuksi tehokkaammin ja niiden leviäminen pystytään pysäyttämään tai hidastamaan leviämistä. Jos metsässä esiintyy poikkeuksellisen paljon metsätuhoja tai vaara laajan metsätuhon leviämiseen tai syntymiseen on olemassa, maa- ja metsätalousministeriö voi metsätuhon leviämisen tai syntymisen estämiseksi määrätä vaara-alueen maanomistajat poistamaan metsästä tarpeellisen määrän puita tai ryhtymään muihin välttämättömiin toimiin. Ministeriö voi samalla määrätä puiden poistamisen ajankohdasta sekä poistettavien puiden käsittelystä. Ministeriö voi myös määrätä Suomen metsäkeskuksen ryhtymään nopeita toimia vaativaan torjuntaan. Suomen metsäkeskuksen on tehtävä edellä mainitun vaaran ilmetessä ministeriölle esitys torjunnasta. Torjuntatoimenpiteistä aiheutuneet kustannukset ja taimikkovaiheen ohittaneen puuston kasvunmenetys korvataan maanomistajalle valtion varoista siltä osin kuin ne ylittävät säännöllisestä metsänhoidosta tai tavanomaisesta puutavaran korjuusta aiheutuvat kustannukset. Torjuntatoimien takia tuhoutuneesta taimikkovaiheen puustosta korvataan uudistamiskulut.

Metsätuholaki tuli voimaan 1.1.2014. Lakia säädettäessä todettiin, että edellä kuvattu korvauskäytäntö saattaa sisältää valtiontukea. Tämän vuoksi metsätuholain korvauksia koskeva säännös (10 §) tulee voimaan vasta valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana eli sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän. Siihen saakka sovelletaan kumottavan lain eli metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annetun lain (263/1991) säännöksiä.

Hallituksen esitys on pitkäjänteisen ja laajasti osallistavan valmistelun tulos. Esityksessä on kerrottu tarkemmin notifioinnista komissiolle. Komissio hyväksyi korvausjärjestelmän valtiontukena toukokuussa 2018. Komission päätökseen ja sen taustalla oleviin valtiontukisääntöihin liittyen ehdotetaan, että metsätuholakiin sisällytetään säännös korvauksensaajia koskevista vaatimuksista (uusi 10 a §):

- Korvausta ei myönnetä, jos korvauksensaaja on saanut muuta julkista tukea. Tällaisissa tapauksissa jo myönnetty tuki peritään takaisin.
- Jos korvauksensaaja on vaikeuksissa oleva yritys tai jos korvauksensaajalla on komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, tuki myönnetään de minimis –tukena, jos de minimis -tuen myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Metsätuholain 10 § on tarkoitus saattaa valtioneuvoston asetuksella voimaan samanaikaisesti kuin ehdotettu uusi 10 a §. Säännökset olisivat voimassa komission päätöksen mukaisesti 31 päivään joulukuuta 2021 saakka.